

TRENT TEAM, FOR DET TRISTESTE

AV HELEN BRANDSTORP

Det ble en tung sommer i Tana i fjor. Det var tid for det tragiske flere ganger i hele den lyse årstiden. Eldre leger sier at sommer og midnattssol er tid for kriser, ulykker, det triste. Rart, tenker en søring. Det skulle vel være tiden for glede og sorgløse netter ved elva og på fjellet? Tiden da sola og livet gir i rikt monn.

I sommeren som gikk erfarte vi det de eldre hadde fortalt. Flere suicid og en dødsulykke preget oss langt etter at dagene var blitt kalde og sola forsvunnet igjen. Livet tok. Og vi var ikke forberedt.

De gode erfaringene

I det følgende vil jeg allikevel forsøke å få frem de gode erfaringene vi gjorde oss, i en spredt bebodd bygd på ca 3000 innbyggere, beliggende langt mot nordøst i det samiske kjerneområdet. Jeg har valgt å snakke med tre av de som var sentrale i arbeidet, litt til forskjellig tid. Men de er allikevel alle bærere av en kriseteamsånd de er stolte av. Selv var jeg med i den første delen av sommeren og bruker mine egne refleksjoner også. Jeg kunne snakket med flere, men det var disse som var der jeg var, denne vårvinteren, når ting var på avstand og sola igjen varmet.

ANNA-BERGITTE HENRIKSEN

Hun er selv fra Tana, hun er helsesøster og har også jobbet som psykiatrisk sykepleier tidligere i karrieren. Leketerapi ble hennes nye oppdagelse, og det har hun reflektert rundt i ettertid. Det er spennende å følge barns prosess over tid, gjennom tegning og lek, forteller hun. Kanskje spesielt tegning. Man kan se at sterke følelser som for eksempel aggresjon får komme ut, bli tydelig og fylle rommet. Barnet forteller på sin måte. Enkelte sterke inntrykk hos barn jeg har jobbet med, har jeg så sett blitt vagere, mindre viktige for hver time. En bearbeiding av det opplevde har fått skje. Noen barn foretrekker lek med figurer, ofte som en slags barnets rekonstruksjon. Gjennom figurer får barnet vise mye av det som opptar det. Man må følge godt med for å kunne tolke tankene.

I team med en lege, i samme rom som foreldre og legen samtalte, har helsesøsteren lekt med barn i krise. Dette var lek hun ikke var kurset for i forkant. Anna-Bergitte har mye etterutdanning og erfaring, men tegning og lek som terapi i kriser var nytt. Hun var spent på forhånd, leste ivrig i en bok om barn og sorg og spurte etter råd. Erfaringene ble altså mange flere enn hun, eller noen annen, hadde tenkt seg.

Det gikk fint. Store barn tegner selv, og de er lette å jobbe med, forteller Anna-Bergitte. De mindre må man kanskje hjelpe å tegne, hjelpe å uttrykke seg. Av og til må man tegne selv også, i dialog med de minste. Noen barn vil sitte på fanget til en av foreldre mens de leker eller tegner, andre trenger å være i et annet rom med åpen dør. Anna-Bergitte har erfart at barn kunne være sårt opptatt av å skjerme foreldrene fra det vonde.

På tegningene er ofte detaljer viktige. Noen små ting kan feste seg og bli stort i et lite barnehode. Tålmodig bør dette lyttes til av en «som orker», og en som ikke barnet må ta ansvar for.

Anna-Bergitte Henriksen, helsesøster i Tana.

Plutselig kan det være nok tegning for den minste, pauser med helt annet innhold er nødvendige og styres av barnet selv. Men så er det terapeutens oppgave å lokke barnet tilbake til tegningen. Anna-Bergitte valgte hele tiden å sitte stødig ved tegnebordet eller ved lekene. Hun ville ikke være en vanlig leketante.

Begravelser kan man også tegne

Prestens hvite kjole, Bibelen, kisten og det sorte hullet der kisten skal senkes er elementer å ta med. Gode forberedelser og god innsikt er nyttige for barn som ellers lett blir forvirret i dette «voksne» ritualet. Det har vært godt for Anna-Bergitte å oppleve at denne forberedelsen har gitt barna mestringsfølelse i virkeligheten.

Skoler og barnehage bør innføres om terapien. Det må skapes forståelse for at noen barn, som voksne, ikke vil betro seg til mange om det vanskeligste. I sommer var det hos Anna-Bergitte at det vonde ble tegnet og lekt. Her var rommet for det. Barnehagen kan kanskje heller være stedet der barnet tar fri fra det vonde. Fri fra sørgende foreldre er også viktig.

Tegne- og leketerapien kan foregå regelmessig, over flere uker. Anna-Bergitte gjorde det slik at hun og foreldre sammen fant ut når det var på tide å avslutte.

Anna-Bergitte fikk en rolle i det hun kaller «barnefamilieteamet» sammen med en erfaren kommuneoverlege. Dette teamet var en del av det større kriseteamet, og Anna-Bergitte synes det var klokt å la to og to jobbe sammen. Det var hun vant til fra før også.

Det er støttende å være to, både for det faglige, men også for egne personlige vansker som kan komme under intens jobbing. Lufting av egen frustrasjon og kollegastøtte gjøres best med de en jobber tett med, tror hun.

HELEN BRANDSTORP

Dette er meg, innflytter sørfra. Jeg er kommunelege 2 og har vært med i noen kriser i Tana. Som kona til presten har det av og til blitt dobbel dose.

Min gode erfaring fra i sommer var å få lede kriseteamet i de første krisene. Det var ferietid, og mange var på ferie. Vårt utgangspunkt var ikke en sterk kriseteamsånd. Det var gått en stund siden siste gang det var stor tragedie i

bygda. Noen var kommet og gått i stillinger, og noen var lei av å stå nokså alene i krisearbeid.

Varsomt tok vi fatt, det var ingen vei utenom. Vi få som var igjen på jobb måtte ta oppgaven. Det som løste opp knuten, der alle satt og følte de hadde nok annet å gjøre, var et felles tegneprosjekt. Vi tegnet et stort tre.

Et stort slekts- og nettverkstre var det vi laget, og alle kunne bidra til det. Sammen kjente vi til de fleste familiene som var rammet og alle barna ved navn og omtrentlig alder. Stoltheten over at vi fikk til et så detaljert tre, bare ved vår lokalkunnskap, var viktig for følelsen av felleskap og mestring. En slags yrkesstolthet vokste frem og med den en ansvarsfølelse overfor krisen i vår bygd, hos våre folk.

Vi samlet oss bokstavelig talt ved treet, og fortsatte med det noen ganger under arbeidet med den første tragedien. Oppgavene vi påtok oss var ikke større enn at vi trodde det skulle gå. Vi krevde lite av hverandre, men avventet tillitsfullt at den enkelte fikk bestemme over egen innsats. Og det gikk bra. Teamet var etablert.

Ganske raskt fikk vi behov for å møtes for å tegne et nytt tre. Vi klarte det igjen. Oversikten var virkelig god. Navnene på de berørte hadde ansikt i våre tanker, vi så dem og følte med dem. Ny runde med ansvarsfordeling og på nytt en underliggende mestringsfølelse fordi treet ble så godt å sitte ved. Vi hadde krefter. Vi kjørte lange veier til hjem i vår vidstrakte kommune, og vi snakket lenge. På en måte var det godt å hjelpe når en selv var trygg, ved det felles treet.

Helen Brandstorp, kommunelege 2 i Tana.

Inger Anne Kristoffersen, ungdomsmor og leder i hjelpetjenesten.

INGER ANNE KRISTOFFERSEN

Hun var egentlig i annen jobb i sommer, men ble kontaktet for å ta seg av ungdommen i bygda. Det visste man hun var god til. Hun hadde vist det mange ganger i den kommunale psykiatritjenesten og som leder på hjelpetjenesten. Inger Anne er fra Tromsø, og hun er kul nok til å fenge de unge. Hun er ungdoms-mor, belevd og vár nok til å fange opp de unges signaler. Inger Anne er kjapp, hun kan hive seg rundt, bokstavelig talt, og hun får mange unge folk inn i

sin bil. Kriseteamet fikk hennes hjelp nettopp fordi hun forstod at her må det handles. Hun ble med. Inger Anne reflekterer i ettertid over det at slike som henne trengs også i et kriseteam. Noen må sitte trygt i stolen og tenke, være de stødige, de samlende. Men noen må også agere raskt, tørre å hoppe.

Inger Anne ble sammen med vikarpresten nok et team i kriseteamet. De ble «ungdomsteamet». Presten hadde mye erfaring med suicid fra sin hjembygd Karasjok, og med sin trygge basis ble han en støtte for Inger Anne. De to «var overalt». De to var der ungdom var. De plukket dem opp, kjørte dem til viktige steder. De var på internett, de var med på sms, de var på klubben, de var på skatebanen.

«Dere får ikke spre mer gale rykter!» formante Inger Anne. Rykteflommen via sms kan bli enorm og nok til å gjøre hvem som helst litt gal.

«Var han så snill? Er det snilt å ta sitt eget liv» sa presten strengt. Heltestatus for en som er drept i en bilulykke kan gå an, men ikke når det gjelder selvmord.

«Nå må noen lufte denne hunden»

Guttene fikk oppgaver å løse, praktiske ting som gjorde at de var til nytte for de som trengte det. Jentene var mye mer verbale. De fikk snakke og de fikk skrive.

Inger Anne var tydelig voksen, med respekt for de unge, og hun fikk tydelig tillit og respekt tilbake. Kanskje avverget hun epidemien fra å spre seg. De betrodde seg til Inger Anne, om små og større ting. Hun lyttet, leste og stolte på sin uro og oppsøkte uten nøling, uten tanke for arbeidstid, de hun trodde kunne være ustabile. «Vi har ingen å miste» var hennes budskap.

Aino Snellmann, lege fra finsk side av Tanaelva.

AINO SNELLMANN

Hun bor på finsk side av Tana elva. Hun er lege og hun tenker seg godt om før hun snakker og handler. Aino gir trygghet. Aino har veldig mye erfaring.

Hun ville fortelle om en minnestund ungdommene hadde laget på slutten av sommeren. Den var sterk for henne. Minnestunden var ute, den var åpen for alle og alle kom. Der på skatebanen ble mikrofoner rigget opp.

Røff rap fra ungdommens egen produksjon ble spilt og jentenes tale lest opp. Minnestunden var villet av ungdommen selv og den ble laget mye av de unge selv, men med Inger Anne og prestens styrende hånd på hele tiden. De måtte stole på sin tidligere erfaring i møte med skepsis fra andre.

Heltestatus og søt-suppe forbudt

Gode forberedelser for de som ville bli sterkest berørt. Det ble det en felleskapsbyggende samling. Det ble en gruppedynamikk der mange bidro, der de voksne ledet, men der de unges uttrykk fikk gjelde. Savnet og smerter kom frem så sterkt at alle forstod at dette ikke må skje igjen. Tana skal bli et sted man tar vare på hverandre. Det skal vi klare sammen.

Vi vet at tragedien rammer oss igjen. Det vil skje uventet og urettferdig. Men nå er vi trent og litt mer forberedt. Trent team ... for det meste.

FURST

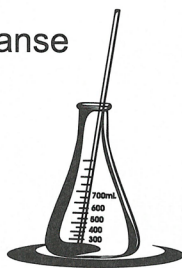
Utfyllende informasjon
og oppdatert blåbok på
www.furst.no

Primærhelsetjenestens sentrallaboratorium

Vårt varemerke er kvalitet

Hele prosessen fra prøvetaking til svarrapportering er kvalitetssikret

- akkreditert laboratorium
- god service
- tilgjengelig fagkompetanse
- kurstilbud
- IT-støtte og råd
- hentetjeneste
- kundestøtte

Hovedkontor:

Søren Bulls vei 25, 1051 Oslo
Tlf 22 90 95 00 - Fax 22 90 96 06
Sentralbord betjent til kl. 16.00

Prøvetaking hverdager kl. 7.30 - 15.00

Furuset: Søren Bulls vei 25
Oslo Sentrum: Dronningensgt. 40
Majorstuen: Kirkevn. 64 B, 3. etg.
Ski: Jernbaneveien 5-7 (Stasjonstorget)
Sandefjord: Holmbrua 2 (Søbergkvartalet)

For flere opplysninger

Kontakt markedsgruppen, tlf 22 90 96 69
eller markedsgruppe@furst.no

Ansvarlig lege: Dr. med. Kjell Torgeir Stokke, spes. i medisinsk biokjemi